

به نام خالق دانا

فرهنگ شهروندی

فرهنگ شهروندی مجموعه ای از ارزش ها، نگرش ها و قوانین مشترک اجتماعی است که در بردارنده احساس تعلق، تعهد و احترام متقابل است و علاوه بر یادگیری زندگی جمعی، شامل کسب ارزش ها، نگرش ها، مهارت ها و وفاداری به تعهدات شهروندی است.

فرهنگ شهروندی یکی از ضروریات اساسی در هر جامعه است. به عقیده جامعه شناسان، این مفهوم از مهم ترین و پویاترین مفاهیم اجتماعی و فرهنگی در دوره معاصر است. در این میان نقش شهروندان و انجام تعهدات شهروندی در توسعه فرهنگ شهروندی بسیار اهمیت دارد، زیرا شهروندان، عناصر مهم و پویای جامعه به حساب می آیند و در عرصه های گوناگون جامعه نیز حضور دارند.

با ایجاد، گسترش و تعمیق فرهنگ شهروندی می توان بسیاری از مسائل شهری و اجتماعی که اغلب کشورهای در حال توسعه با آن مواجه هستند را

رفع کرد. در حال حاضر رعایت فرهنگ شهروندی و به تبع آن اخلاق شهروندی در جامعه ما در سطح مطلوبی قرار ندارد و اعضا جامعه اطلاع و آگاهی مناسبی از حقوق و مسئولیت های شهروندی خویش ندارند.

تعریف فرهنگ شهروندی

برایان ترنر، جامعه شناس بریتانیایی شهروندی را مجموعه ای از حقوق و تکالیفی تعبیر کرده است که تعیین کننده عضویت اجتماعی، سیاسی و دربردارنده تخصیص منابع جمعی به گروه های اجتماعی، خانواده و افراد است. به اعتقاد "ژان ژاک روسو" شهروند، پیوسته به دنبال یک حس جمعی است و علاقه دارد در امور جامعه خویش پویا و فعال باشد. فرهنگ به معنای روش های زندگی اعضای یک جامعه است. اعضای یک جامعه در عناصر فرهنگی سهیم هستند. به همین علت امکان برقراری ارتباط و همکاری با یکدیگر را دارند.

معیارهای اصلی فرهنگ شهروندی

مفهوم شهروندی نقش مؤثری در ایجاد جامعه بر اساس نظم و عدالت دارد که از سه عنصر مهم حقوق، وظایف و مشارکت افراد جامعه در تعامل با دولت تشکیل شده است. شهروندی را می توان یکی از شاخص های اساسی پیشرفت و توسعه یافتگی کشورها دانست. این شاخص زیربنای گسترش حوزه عمومی و توسعه جامعه مدنی است.

ابعاد اخلاقی، اجتماعی، فردی، سیاسی و دموکراتیک از معیارهای اصلی چنین فرهنگی محسوب می شود.

بعد اخلاقی؛ شامل وجدان جمعی، مشارکت اجتماعی، ادب و درستکاری، امانت داری و حفظ کرامت انسانی، انجام تعهدات شهروندی و مسئولیت پذیری است.

بعد اجتماعی؛ شامل مشارکت اجتماعی، مدارای اجتماعی، عضویت در انجمن ها و گروه های اجتماعی، احساس تعلق اجتماعی، آگاهی از حقوق شهروندی، ترجیح منافع جمعی بر منافع فردی، امنیت اجتماعی، برابری اجتماعی، احساس هویت جمعی و آموزش است.

بعد فردی؛ شامل قانون مداری و رعایت قوانین، مدیریت بهینه مصرف، قدرت گفت و گو و تعامل با دیگران، تعهدات شهروندی و اثر بخشی در جامعه است.

بعد سیاسی؛ شامل مشارکت سیاسی، احساس هویت سیاسی، داشتن ارتباطات سیاسی و برخورداری از حق رأی برای همگان است.

در نهایت **بعد دموکراتیک؛** شامل برابری اجتماعی، احساس برابری توزیعی، صلح و عدالت، برابری جنسیتی، احترام به آزادی بیان و اندیشه، حق تملک در دارایی ها، داشتن حق فعالیت های اقتصادی است.